

СССР ЎЗБЕКИСТНИ

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОМУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 172 (20. 739)

1990 йил 29 июль, якшанба

Баҳоси 3 тийин.

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ ҲАЁТИ

Меҳнат

жамоаларида

ҲАМ ИШ, ҲАМ ДАРОМАД

Киров номи жамоа хўжалиги раҳбарлари қишлоқда ишсизликни тугатиш йўлида муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар. Жумладан, хўжалик марказида қуриб битказилган янги тикувчилик цехи ана шу йўлда қўйилган дастлабки қадамдир.

Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган цех йириклик жиҳатидан фабрикадан қолишмайди. Ҳозир бу ерда 600 нафардан зиёд киши меҳнат қилмоқда. Мазкур цехнинг ишга тушиши ўйдог ўтирган хотин-қизларнинг тўлиқ иш билан таъминланишига катта имконият яратди.

Яқинда хўжаликда яна бир цех — 1 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқаришга мўлжалланган мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш цехи фойдаланишга топширилди. Янги цех асосан хўжаликда етилирилган ҳосилни қайта ишлаб, иттифоқимизнинг шимолий регионларида тайёр маҳсулот сифатида юборилади. Ҳозирча бу кичик саноат корхонасида 60 нафар ишчи меҳнат қилмоқда. Мазкур даврда бу ерда ишловчилар сонини 170 нафарга етказиш мўлжалланмоқда.

И. ИСМОИЛОВ,
Андижон райони.

ШАҲАРЛИКЛАР МАМНУН

Калинин ноҳиясидаги «Партия XX съезди» жамоа хўжалиги сабзавот экинларидан юқори ҳосил еттиштирилди. Меҳнат аҳли шу йил 24 июлда давлат сабзавот сотиш халқ хўжалик рессансини шараф билан адо этди.

Тошкент шаҳри аҳолисига, қайта ишлаш корхоналарига 3120 тонна турли сабзавот маҳсулотлари етказиб берилди. Шундан Тошкент шаҳри савдо тармоқларига режадаги 1939 тонна ўрнига 2160 тонна сабзавот, 33 тонна ўрнига 70 тонна мева топширилди.

Хўжалик муваффақиятига Зокир Абдуллаев, Пирмат Нурматов, Худойберди Файзиев, Тўра Шомамудов, Зухур Юсупов, Аҳмаджон Каримжонов, Бахтиёр Мирсоатов, Убайдулла Ваҳобов бошлиқ бригадалар муносиб улғуш қўшди. Бу бригадаларда ҳосилдорлик 280—300 центнерни ташкил этди. Давлатга картошка топшириш ҳам жадал суратлар билан олиб боришмоқда. Ҳозирги кунгача 205 тонна бу муҳим озиқ-овқат маҳсулоти етказиб берилди.

Жамоа хўжалиги меҳнат аҳли ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, йил охиригача Ўзбекистон лойтахти аҳолисига яна 500 тонна сабзавот маҳсулотлари етказиб беришга аҳд қилди.

Ш. АНВАРОВ.

Шуниси диққатга сазоворки, бу гал ўзаро тажриба алмашувнинг кўпгина расмий, дабдабали жараёнлари га чек қўйилди. Мулоқот бевосита пахта далаларида, фермаларда, қишлоқларда бўлди. Мусобақадорлар якуний йилнинг албатта арзимоли камчиликни топиб танқид қилиш зарур деган маънавий тўсиқни ҳам енгис ўтишга эришдилар. Шу босдан фикр алмашувлар жуда самимий, иккала томон учун манфаатли бўлди.

Меҳмонлар самарқандлик дехқонларнинг ишин ташкил этиш усули билан қизиқиб қолдилар. Чунки пурат усули қўлланилгандан бери вилоятда гўза парваришда жиддий қийинчиликларга дуч келинмапти. Айниқса, ҳозирги пайтда пайкаларда бирорта ҳам бегона ўт қўрмайсиз. Жумладан, Каттақўрғондаги «Правда» жамоа хўжалиги оилавий звероининг бошлиғи Уроқ Мажидов ўтган йили оила билан 8 минг сўм даромад қилганини айтганда, олотилик пахта усталари ҳам бу усулни ўзларида қўлланиш зарурлигини сездилар.

Сурхондарё ва Қашқадарё меҳнатқашлари ўзаро мусобақадорлиги асосан, дилқаш, ёнма-ён қўшни ҳам. Бир-бирига қўмақлашиб, маслаҳат бериш, тажриба ўрганиш одатга айлانган. Яқинда вилоят партия комитети секретари Қурбон Эшбоев раҳбарлигидаги сурхонлик мусобақадорлар вакиллари бир неча кун давомида Қашқадарё воҳаси шаҳар ва қишлоқларида бўлиб, социалистик мусобақа шартларининг бажарилишини кўздан кечирдилар.

Бепеён пахта далалари, чорва фермаларида меҳнатнинг уюштирилиши, ишчиларга яратилган шарт-шароитлар меҳмонларни ҳаёт хурсанд қилди. Пахта вилоят иқтисодиётида асосий ўрнини эгаллабди. Шу бўйича олиб борилаётган ишлар ёмон эмас. Айниқса, Қарши, Қамаш, Ғузор, Қосон ва Ўзбекистон ноҳиялари хўжаликларида гўза парвариш илгор тажриба, агро-техника талаблари асосида ташкил этилган.

Барча пайкаларда тўла гектарлар ҳосил қилинган. Ғўзага ишлов ва сугорғиш оралиғида узилгаша йўл қўйилмапти. Ўсимлик бир текисла парвариш қилинмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар гулда ўртача 7-8 тадан қўсак бор. Техникани мавсумга шайлаш, ҳосил йигим-теримга тайёргарлик ишлари ҳам авж олдирилмоқда.

Мусобақа кундалиги:

БУХОРО — САМАРҚАНД

ЎРГАНГАН— НАҚД ФОЙДА

Ҳозирги пайтда пахтачилик хўжалиқларининг 80 фоизи ижара пудратига ўтди. Умуман Самарқандда меҳнатни ташкил этишнинг илгор усуллари тез жорий этиляпти. Томорқа хўжалигидан ҳам унумли фойдаланиляпти. Бозорларда ноз-неъматлар нархи бирмунча тушганлигини қўриб қувондилар. Демак, улар энди ўзларида ҳам томорқаларга зарур ва кенг истеъмол қилинаётган мева-чевадар етиштириш режалаштиридилар. Шунингдек, Италиянинг «Сандвич» ва Американинг «ФМС» фирмалари томонидан қўрилган Қасимов қишлоғида мева қуришга заводи меҳмонлар эътиборини тортиди. Бу қишлоқ корхонасида шу йилнинг ўзига 7.200 тонна мева тайёрланиши керак.

— Биз ҳали ишимиздаги жуда кўп расмийликдан қўтула олганимиз йўқ, — дейди Шофиркон район ижроия комитетининг раиси Ботир Олимов. — Бу нарсаларда ҳам унумли фойдаланиляпти. Бозорларда ноз-неъматлар нархи бирмунча тушганлигини қўриб қувондилар. Демак, улар энди ўзларида ҳам томорқаларга зарур ва кенг истеъмол қилинаётган мева-чевадар етиштириш режалаштиридилар. Шунингдек, Италиянинг «Сандвич» ва Американинг «ФМС» фирмалари томонидан қўрилган Қасимов қишлоғида мева қуришга заводи меҳмонлар эътиборини тортиди. Бу қишлоқ корхонасида шу йилнинг ўзига 7.200 тонна мева тайёрланиши керак.

СУРХОНДАРЕ — ҚАШҚАДАРЕ

БЕТГА АЙТГАННИНГ ЗАҲРИ ЙЎҚ

Қарши, Қамаш, Ғузор, Қосон ва Ўзбекистон ноҳиялари хўжаликларида гўза парвариш илгор тажриба, агро-техника талаблари асосида ташкил этилган.

Барча пайкаларда тўла гектарлар ҳосил қилинган. Ғўзага ишлов ва сугорғиш оралиғида узилгаша йўл қўйилмапти. Ўсимлик бир текисла парвариш қилинмоқда. Шунинг учун ҳам ҳар гулда ўртача 7-8 тадан қўсак бор. Техникани мавсумга шайлаш, ҳосил йигим-теримга тайёргарлик ишлари ҳам авж олдирилмоқда.

фермер хўжаликлари тузиш оммавий тус олган. Биргина Шофирконда 250 та ана шундай хўжалик ишлаб турибди. Ваҳолонки, Самарқандда бу нарса кенг қўлланаётган. Бундан ташқари ҳар битта бригада да ла шийони қошида ёрдамчи хўжалик ташкил қилиш мумкин.

Хуллас, мусобақадорларнинг бу галги учрашуви ҳам иккала томон учун фойдали бўлди. Айниқса, пахтакорлар ҳар қандай шароитда ҳам ҳосилни тезу соз йиғиштириб олишга келишиб олдилар.

Суратда: (чапдан) Самарқанд вилоят агра-саноат уюшмаси раисининг муовини С. Остонов, Бухоро вилоят комитетининг раиси В. Олимов, Пахтачи район «Пахтакор» жамоа хўжалиги раиси Т. Давронов, Свердлов район «Ленинград» жамоа хўжалиги бригадаси бошлиғи Т. Тоҳировлар пахтазорда.

Ф. ТОШЕВ.

Ғ. АЛИЕВ суратга туширган.

Аммо меҳмонларни ранжитган, ташвишлантирган масалалар ҳам бўлди. Вилоятнинг айрим қишлоқ ва совхозларида гўза чеканаси кечикляпти. Бу қўриқ районларида хўжаликларда кўза тапшланмоқда. Ваъзи қолхоз ва совхозларда гўза тул сонлари қалин. Ғўзларнинг майдонлар ҳам бор.

Шунингдек, айрим хўжаликларда беда ва маккажўхори ўрими сабабисиз қўзғилиб кетяпти. Меҳнат аҳлига яратилган шарт-шароит талабга жавоб бермапти. Мусобақадорлар қайси қолхоз ва совхозларда бўлишмасин, ютуқларини ўрганиш билан бирга бетта айтганининг захри йўқ, қабилида камчиликларни меҳмонларга рўй-рост кўрсатдилар.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СОВЕТЛАРНИНГ ОБРЎСИ

Энг муҳими, анжуманининг руҳи менга го-
ят маъқул бўлди. Делегатларнинг фикрларини дунда, дадил айтиши, аниқ, оқилона, фойдали таклифлар киритиши КПСС XXVIII съездида ўзгача мазмун бағишладди, деб ўйлайман. Аввало, ҳақиқатини ярим овозда ҳадиксираб, андиша қилиб эмас, балки, бор ҳолича изҳор қилишнинг ўзи ҳам одамларда партиянинг обрўсига ишонч уйғотмоқда.

Ахир ўйлаб қўринг, 70 йилдан ортиқроқ вақт мобайнида мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, маънавий ва ҳатто ҳуқуқий ҳаётига раҳнамолик қилиб келган партия бутун ўз ваколатини, позициясини қайтадан қўриб чиқаяпти. Йўл қўйган хатоларини тан олапти ва уларни бартараф этиш йўллари ҳусусида барча коммунистлар билан маслаҳат қилаяпти.

Съездда фақат КПСС Марказий Комитетининг эмас, балки Марказий Комитет Сиёсий бюроси аъзоларининг ҳисоботи эшитилганлиги катта аҳамиятга эга. Бу усул пировардидан партия марказий аппарати раҳбарларидан қайсиқилиб нимага қодирлигини аниқлашга, Сиёсий бюро атрофида етув, биланмон, қатъият маслаҳатларининг тўлиқлигига брдам беради, деб ишонмаман. Назаримда партиянинг, маҳаллий Советларнинг қўйи бўғинларида ҳам ана шундай ҳисоботларни эшитиш фойдадан холи эмас.

Коммунистлар анжуманида «Ер — дехқонларга, ҳоқимият — Советларга!» деган ленинча шир атрофида айтилган мулоҳазалар амалий ишга ўтиш пайти келганлигидан дарак бермоқда. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, давримизнинг ҳозирги шароитида қайта қўриш масъулиятини фақат Коммунистик партия ёки Советлар зиммасига юклаш асло мумкин эмас. Гарчи биз КПССнинг яна ҳуқуқдорлигига қарши бўлсак-да, унинг қайта қўриш ишидан четта чиқишини ҳам истамиз. Чунки партия ўзи бошлаган эзу ишнинг давом эттириш қудратига эга. Фикримча, партия ташкилотининг ҳозирги роли қайта қўришга го-явий раҳбарликни қўйиштириш билан белгиланади. Советлар эса ана шу ишнинг қўни асосини ишлаб чиқиши ва амалга ошириши зарур. Ҳар иккала ёндашув қайта қўриш тақдирини учун сув ва ҳаводен керак. Партия покляниш, янгиланиш яловбардори сифатида Советлар фаолиятига кенг йўл очиш ҳусусида кўпроқ ўйласин. Ўшанда у халқнинг ишончига, ҳурматида қўроқ сазовор бўлади. Оқинган тан олиш керакки, маҳаллий Советлар мустақиллиги кўп ҳолларда қозғола қилиб кетяпти.

Аввало, ҳазинамиздаги маблаг эркин фаолият кўрсатишимизга имкон бермапти. Ўзбекистон ССР халқ депутатлари съездида Советларни тўғрисидаги Қонуннинг 19-моддаси 6-бандида халқ депутатлари съездида Советлар аҳоли истиқоматгоҳини ободонлаштиришга раҳбарлик қилади, корхона ва ташкилотлар розилиги билан уларнинг шу мақсад учун ажратилган маблағларини бирлаштирилади, дейилади. Розилиги билан деган сўз туфайли меҳнат жамоалари олдида ободонлаштириш учун маблаг сўраб қўл қўвуштириб ўтиришга тўғри келмапти. Йўқ Советлар бюджетиде ободонлаштиришга сарфлаётган маблаг кўзада тутилмаган. Бунинг учун ҳам биз шаҳар ва райондаги мутасадди ташкилотларга ялиниб юраемиз. Талаб шу: маҳаллий Совет ўз ҳудудида тўла ҳуқуқли қўйайин бўлиш учун унинг молиявий жиҳатдан мустақиллигини таъминлаш шарт. Бунинг учун шу ҳудуддаги корхона, ташкилот, хўжаликлар ўз даромадларининг маълум қисмини маҳаллий Совет ҳисобига қўйирилар.

Яна бир мисол. Яқинда Самарқанд шаҳар Совети ижроия комитети коммунал уйлари ни қишлоқларга сотиш тўғрисида қарор чиқарди. Лекин бундан тушган маблаг тўлалигича шаҳар бюджетига ўтиб кетяпти. Бизнингча, коммунал уйлари сотишдан келадиган пулни ҳеч бўлмаганда 60 фоизини съездда ҳазинасига қўйириш керак. Бу ҳам етмаганидек, шаҳар ижроия комитети съездда ҳудудидан ташкилотларга, граждандарга ер ажратилган бизнинг розилигини мутлақо сўрамайпти. Депутатларимиз шаҳар ижрокомга съезддаги Фарҳод кўчасига Вавилов номи берилганида ҳам ҳабарсиз қолган. Демокримани, маҳаллий Советлар мустақиллигини таъминлаш, уларнинг обрўсини кўтаришнинг фақат партия зиммасига юклаб қўймайлик. Уни маҳаллий Советларнинг ҳар бир бўғинидаги депутатлар, раҳбарлар ҳамкорлигида ўйлаш керак.

Съезд материалларида «Маҳаллий Советлар ва Унинг ўзи бошқарадиган Қонунга мувофиқ маҳаллий Советларнинг мавқеи ҳам тубдан ўзгармоқда. Эндиликда катта моддий бойликлар уларнинг иштиёбига бўлади» дейилган. Ҳозирча-ку бундай моддий бойликлар қўлимизда йўқ. Аммо нуфузли партия анжуманида ишонч қўйи билан қарайдиган бўлсак бундай имкониятдан умидимиз йўқ эмас.

Қ. МАХМУДОВ,
Боғишмоқ районидagi Эпидемология
Совети ижроия комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР халқ депутати.

ҲАР БИРИМИЗ МАСЪУЛМИЗ

Съезд арасида партиянинг жамиятдаги мавқеи ва ўрни ҳусусида турли-туман фикрлар юритилган, аниқ ҳулоса чиқариш эса аниқлаштирилган қандай ўтиш билан боғланган эди. Мана, съезд тугади. Мамнун айтган жиҳати шундаки, у қайта қўриш сиёсатини қатъият билан давом эттириш сари қўлчиллиги жишлантириди. Қабул қилинган ҳужжатлар ҳам аниқланиш руҳи ва мақсадларига мос тушди.

Биз Орол ва Оролбўйидаги ҳалокатли экологик аҳволга сиёсий баҳо бериш ҳамда унинг оқибатларини бартараф этиш юзасидан резолюция қабул қилинишига жуда истисан эдик. Ахир унинг фалокати Чернобилдагидан кам эмас. Лекин минтақадаги аҳолини яхшилаш борасида кўп гап бўляпти, амалий ҳаракат сезилмапти. Одамлар соғломлаштириш ишларини тезроқ йўлга қўйиш керак.

В. ДУСЖОНОВ,
Хоразм вилоят санитария-эпидемиология
станциясининг бош врач.

КРЕМАДА УЧРАШУВ

27 июль кунин Кремлда СССР Президентини М. С. Горбачевнинг иқтисодий муаммолари бўйича иқтисодлаш-
ётган журналистлар, олимлар ва публицистлар билан амалий учрашуви бўлиб ўтди. Ижтимоий-иқтисодий вазият масалалари ва мамлакат олдида турган муаммоларнинг ҳал этиш усуллари ҳусусида батафсил таллашиб олindi.

Суҳбатда Ю. Апенченко, нашидлар.

М. С. Горбачев учрашув катташайини ҳузурда нутқ сўзлаб, бозор иқтисодиётига ўтишнинг ҳозирги масъулиятли палласида қайта қўриш барча тарафдорларнинг ақл заковатини бирлаштиришга чақирди.

Учрашувда Президентлик кенгашининг аъзолари Е. Примаков билан А. Яковлев қатнашдилар.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг 1990 йил биринчи ярмидаги

ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИ

Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитетининг ахбороти

Шу йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалиги тузилмасини қайта қўриш давом эттирилди. Уни ижтимоий томонга йўналтириш амалга оширилди. Хўжалик юртишнинг турли шаклларидаги корхоналарни барпо этиш асосида иқтисодий ўзгариш тажрибани ривожлантирилди.

Айни вақтда халқ хўжалигини умуман барқарор ва мувозаанатли ривожлантиришга эришилмади. Бунга барча даражадаги хўжаликни бошқаришнинг ёмонлашуви, хўжалик алоқаларининг бузилиши, меҳнат ва ишлаб чиқариш натижасининг пастлиги сабаб бўлди. Маҳсулот чиқаришга нисбатан меҳнатга ҳақ тўлашнинг жадал ўсиши сақланиб қолмоқда. Истеъмол бозоридagi аҳвол го-ят кескин бўлиб турибди. Ялли пул чиқариш қўйилмоқда. Халқ истеъмоли моилари ва хизматлар нархининг ўсиши давом этди.

Республиканинг биринчи ярм йилликда ижтимоий-иқтисодий ривожланишини қўйидаги асосий кўрсаткичлардан библи олса бўлади:

Халқ истеъмоли моилари ишлаб чиқариш (чакана нархлар)	14,0	6,8	108,8
Шу жумладан:			
Озиқ-овқат моилари	5,1	2,4	100,1
Спиритли ичимликлар	1,7	0,9	117,4
Алкоголь буюмлар	7,2	3,5	109,3
Шу жумладан:			
Енгил саноат моилари	4,6	2,3	105,2
Давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ҳамда корхона ва ташкилотлар жамғармаларининг маблағлари ҳисобига ишга туширилди:			
Асосий фондлар (смета нархларида)	6,8	1,6	91
Ўй-жой бинолари, минг квадрат метр (корхона ва ташкилотларнинг ҳисобига олиingan доираси бўйича)	3419,0	1277,1	99,98
Давлат марказлаштирилган капитал маблағлари ҳамда корхона ва ташкилотлар жамғармаларининг маблағлари (смета нархларида)	6,5	2,6	100,99
Умумий фойдаланишдаги транспортда ташилган (йўналиш билан) миллион тонна	357,3	179,13	94,5

Умумий фойдаланишдаги транспортнинг пассажир об- рооти, миллион пассажир- километр	Х	18,8	103,2
Халқ хўжалигидаги фойда	6,7	2,1	98,7
Халқ хўжалигида ишчи ва хизматчиларнинг меҳнат ҳақи фонди	12,4	5,8	104,7
Ижтимоий истеъмол фонд- ларидан аҳолига берилган тў- ловлар ва имтиёзлар	8,6	4,3	102,4
Давлат ва кооператив савдо- сининг чакана товар об- рооти (амалдаги нархларда)	17,6	8,8	113,3
Аҳолига қўрсатилган пулли хизматлар	2,2	1,0	108,1
Ўтган даврда ҳосил қилинган миллий даромад 4,1 фоз, иж- тимоий меҳнат унумдорлиги 4,1 фоз ортди.			
Йилнинг биринчи ярмида хўжалик юртишнинг ҳар хил шакллари қўлланилиши кенгайтириш давом эттирилди.			
1990 йилнинг 1 июлида ижара пудрати шароитида 36 та саноат бирлашмаси ва корхонаси, Ўзбекистон ССР Автомо- бил транспорт министрининг 9 та автомобиль корхона- си, 643 та чакана савдо корхонаси, 347 та умумий оққатла- ниш корхонаси ва бошқа бир қанча корхоналар ишладди.			
Жумҳуриятда 1076 та дехқон хўжалиги бор. Улар шу йил- ги ҳосил учун 4,4 минг гектар ерга экин экиди.			

(Давоми иккинчи бетда)

Ўзбекистон ССР

Министрлар Советида

28 июль кунин Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ш. Р. Мирсанов ўтказган кенгашида СССР Президентининг «СССР қонунларида кўзда тутилмаган қуроли бўли-
маларни тузишни тақиқлаш ва қуроли-ароғлар қайиққон-
вий тарзда сақланган ҳол-
ларда уларни тортиб олиш
тўғрисида»ги Фармони
жумҳуриятда қандай амал-
га ошириш билан боғлиқ
масала муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ССР Ички иш-
лар министри, Адлия ми-
нистри, Прокуратураси,
жумҳурият Давлат хавфсиз-
лиги комитети, Туркистон
ҳарбий округи, Ўзбекистон
ССР Ҳарбий комиссариати,
жумҳурият ДОСААФ Мар-
казий Комитети, Ўзбекис-
тоннинг бошқа бир қанча
министрликлари ва идора-
ларнинг раҳбарлари таклиф
этилган эди. Улар ишлар-
нинг аҳоли ҳамда мамлакат

Президентининг Фармони
амалга ошириш юзасидан
қўрилаган аниқ тадбирлар
қақида маълумот бердилар.

Жойларда ўқ отиш қуро-
лини ҳисобга олиш ва ас-
раш соҳасидаги иш ҳали су-
ст ўтказилганлиги, бу эса
қўнчида қуролини ўғирла-
ш ва ундан жиноий мақсад-
ларда фойдаланиш ҳоллари-
га олиб бораётганлиги ке-
нашда таъкидлаб ўтилди.

Жумҳурият ҳукумати ке-
лалтирмай амалга ошириш
лозим бўлган қўнчида чо-
ра-тадбирлар мажмун белги-
ланди.

Кенгашда Ўзбекистон
ССР Олий Совети Раисининг
ўринбосари Б. И. Бугров,
жумҳурият Министрлар Со-
вети Раисининг биринчи
ўринбосари Д. Д. Берков
сўзга чиндилар.

(ЎЗАТА).

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг 1990 йил биринчи ярмидаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиши

(Давоми, Боши биринчи бетда).

Кооперативларда ишловчилар, шу жумладан, ўриндошлик юзасидан ишловчилар сони 1 июлгача 190 минг кишидан ошди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган кооперативлар ҳамда қурилиш кооперативлари жуда тез суръатлар билан ўсмоқда.

Кооперацияни ривожлантиришнинг айрим йўналишлари фаолиятини чеклаш юзасидан қабул қилинган қарорларга биноан айрим турдаги кооперативларнинг ўсиши секинлашмоқда. Бир қанча ҳолларда эса уларнинг сони (савдо-харад кооперативлари, умумий овқатланиш, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш кооперативлари ва бошқа кооперативлар) қисқармоқда.

Якка тартибдаги меҳнат фаолияти соҳасида, (шу жумладан, ўриндошлик юзасидан) 21,5 минг киши ёки ҳар 10 минг аҳоли ҳисобига 11 киши меҳнат қилмоқда. Аввалгидек, уларнинг ярмидан кўпроги қосбилик-хўнарамдчилик ишлари билан, 19,3 фоизи маиший хизматда, 1,8 фоизи ижтимоий-маданий соҳада, 0,4 фоизи халқ бадий хўнарамдчилигида ва 7,3 фоизи бошқа турдаги фаолият билан шугулланишмоқда.

Жумҳурият ҳудудига Ўзбекистон акционерлик инновация банки ва 16 та қўшма корхона қайд этилди.

МОЛИЯВИЙ АҲВОЛ ВА ПУЛ МОМУАЛАСИ

Жумҳурият иқтисодиётининг молиявий аҳволини соғломлаштириш юзасидан 1990 йилнинг биринчи ярмида ўтказилган чора-тадбирлар ҳозирча самаралар натижалар бергани йўқ. Январ-июнь ойларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 29,3 миллион сўм ёки 1,3 фоиз кам фойда олинди. Қурилиш-пулрат ташкилотлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 64,4 миллион сўм ёки 23,1 фоиз кам, тайёрлов ташкилотлари 3,5 миллион сўм ёки 11,4 фоиз, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари 1,4 миллион сўм ёки 4,4 фоиз кам фойда олди.

Январ—июнда муомалага пул чиқариш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 24,1 фоиз кўпайди.

Истеъмол бозорининг мувозанатлигидаги эришиш мақсадида аҳоли ўртасида янги мақсадли қўловчи давлат фойзисиз заеми тарқатила бошлади. Йилнинг биринчи ярмида аҳолига 69,5 миллион сўмлик мана шундай заём тарқатилди. Бу касса планда белгиланган олти ойлик топшириқнинг 13,2 фоизини ташкил этади.

Тўлов интизоми паст. Жумҳурият халқ ҳўжалигида кредит маблағ сарфлаш 1990 йилнинг 1 июлгача 12 миллиард сўмни ташкил этди. Шундан 259 миллион сўмнинг мuddати ўтиб кетган эди. Корхона ва ташкилотлар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоблар бўйича мuddати ўтиб кетган қардорлик 1,3 миллиард сўмга эди.

Йилнинг биринчи ярмида бюджетта 2006 миллион сўм миқдорда оборот солиғи тушди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 204,9 миллион сўм ёки 11,4 фоиз кўп. Давлат корхоналари ва ташкилотларнинг фойдаси (даромадларидан) бюджетта тушадиган тўловлар кўпаймоқда. Йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 125,9 миллион сўм кўп тўлов ўтказилди. Ярим йиллик план 127,9 фоиз бажарилиди.

АҲОЛИНИНГ ДАРОМАДЛАРИ ВА НАРХ-НАВО

Молиявий аҳолини нормаллаштириш юзасидан қўрилган чора-тадбирлар (меҳнат ҳақи фонди ўсишини солиқ орқали тартибга солиш жорий этилиши, лойҳа-конструкторлик ва илмий-тадқиқот ташкилотларида иш ҳақининг ўрнисида юқори даражада ўсишини тўхтатиш юзасидан қарорлар қабул қилиниши) айрим тармонларда иш ҳақининг ўсишини бирмунча секинлаштирди.

Халқ ҳўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг меҳнат ҳақи фонди йилнинг биринчи ярмида 5,8 миллиард сўмни ташкил этди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 263 миллион сўм кўпайиб, 1989 йилнинг биринчи ярмидаги 6,8 фоиз ўрнига 4,7 фоиз ошди.

Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи халқ ҳўжалигида 197,1 сўмга эди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6 фоиз кўпайди. Колхозчиларнинг меҳнат ҳақи 135,7 сўмни ташкил этди ёки 8,5 фоиз кўпайди. Мазкур даврда иш ҳақини ошириш юзасидан марказлаштирилган тарзда амалга оширилган тадбирлар иш ҳақининг кўпайишига мўйайн таъсир ўтказди. Шу йил 1 мартдан Давлат ҳақамлиги ҳўдмларининг иш ҳақи оширилди, қўмир саноати ва шахта қурилиш ҳўдмларининг иш ҳақини ошириш тадбирлари қўрилди.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 4,3 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 2,4 фоиз кўп тўлов ва ямтиёлар олди.

Аҳолининг пул даромадлари 12,5 миллиард сўмни ташкил этди ва 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 14,4 фоиз кўпайди. Аҳолининг моллар ва хизматларга қилган харажатлари (истеъмол харажатлари) 12,8 фоиз ошди.

Аҳолининг СССР жағмага банки муассасаларидаги омонатлари йилнинг биринчи ярмида 591,8 миллион сўм миқдорда кўпайди ва 7,8 миллиард сўмни ташкил этди. Бундан ташқари СССР омонат банкнинг 84,2 миллион сўмлик сертификатлари сотилди.

Уч миңдан ортқ оила бюджетини текшириш маълумотларига кўра, аҳолининг биринчи ярим йилликдаги жон бошига ўртача пул даромадлари ишчи ва хизматчилар оиласининг ҳар бир аъзоси ҳисобига ойига 92 сўмни ва колхозчилар оиласи ҳар бир аъзоси ҳисобига 75 сўмни ташкил этди. Бу эса 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан ишчи ва хизматчилар оиласида 5 фоиз ва колхозчилар оиласида 10 фоиз юқоридир. Бултур жумҳурият аҳолисининг 43,6 фоизи аҳоли жон бошига ойига 75 сўмдан, 22,7 фоизи 75 сўмдан 100 сўмгача, 14,1 фоизи 100 сўмдан 125 сўмгача, 8,3 фоизи 125 сўмдан 150 сўмгача, 4,7 фоизи 150 сўмдан 175 сўмгача, 2,7 фоизи 175 сўмдан 200 сўмгача, 2,5 фоизи 200 сўмдан 250 сўмгача, 1,4 фоизи 250 сўмдан ортқ даромад олган эди.

Ишчи ва хизматчилар оилаларининг озиқ-овқат маҳсулотлари харид қилиш учун пул харажатлари 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 4 фоиз, колхозчилар оилалариники 2,2 фоиз, ашёвий моллар харид қилишга эса ишчи ва хизматчилар оилаларининг харажатлари 9,6 ва колхозчиларнинг оилалариники 5,4 фоиз кам бўлди.

Шу йилнинг июнида колхоз бозорига чорвачилик маҳсулотларининг нархлари ошди. Чунотчи сметана нархи 7 фоиз, ўрдак, асал, сут нархи 13 фоиз, товуқ ва пиллоқ нархи 17 фоиз кўтарилди. Ҳамма жойда гўшт нархи ошди. Қўй гўштнинг нархи 2 фоиз, мол гўштнинг нархи 5 фоиз кўтарилди. Гулiston, Бухоро, Фаргона колхоз бозорларида қўй гўштнинг нархи 6—9 фоиз, мол гўштнинг нархи 8—10 фоиз, Фаргона ва Андижонда чўчка гўштнинг нархи 6—10 фоиз, Қўқонда 25 фоиз кўтарилди.

Йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан колхоз бозоридagi нархлар 6 фоиз, шу жумладан, савзавот нархи 2 фоиз, янги узилган қарам нархи 10, саёзи — 18, лавлага — 19, бошпиез — 48, ҳўл мева нархи 17 фоиз ошди.

Намуна моллари чакана нархларининг индекси шу йил иккинчи кварталда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2 фоиз, жумладан, ашёвий моллар чакана нархлари индекси 3,5 фоиз, улардан ипак газламалар, кийим-кечак ва ички кийим, ички трикотаж, пайпоқ, соатлар, бинокорлик материаллари, кимёвий рўзгор моллари 3—4 фоиз; жўр газламалар, мусика моллари, чинни-фаянс идишлар, электр моллари, синтетик кир ювиш воситалари, матбуот нашрлари, ўйинчоқлар 5—6 фоиз; спорт моллари, металл ва шиша асбоблар, тамаки маҳсулотлар 8—9 фоиз; заргарлик буюмлари 41 фоиз ортди. Бунда нарх белгилувчи омиллардан ташқари давлат ва кооператив савдосидаги маҳсулотларни, кооперативлар ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти маҳсулотларини реализация қилиш ҳўжмаларидаги нисбат ўзгаришларининг таъсири ҳам ҳисоба олинади.

Иккинчи кварталда аҳолига пулли хизмат кўрсатишнинг амалдаги нархлар индекси 102,3 фоизни ташкил этди. Давлат корхоналари ва кооператив корхоналар аҳолига кўрсатётган маиший хизматнинг амалдаги нархлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 8 фоиз, давлат корхоналари кўрсатётган хизмат нархлари эса 4,2 фоиз кўпайди.

МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИ

Республиканинг меҳнат ресурслари 1 июлда 9,9 миллион кишини ташкил этди. Фаолиятнинг барча соҳаларида (бунга шахсий ёрдамчи ҳўжаликлар ҳам қиради) 7,3 миллион киши банд бўлди.

Қуйида ушбу кишилар соҳаларга қандай тақсимланганлиги рақамларда келтирилди:

	1989 йилнинг биринчи ярми	1990 йилнинг биринчи ярми
Давлат иқтисодиёт сектори (ишчилар ва хизматчилар, бунга шартнома тузганлар ҳам қиради)	5065,0	5021,6
Иқтисодиётнинг кооператив сектори	1253,6	1345,0
Шу жумладан:		
Колхозлар, бунга шартнома тузганлар ҳам қиради	944,0	964,0
Матбуот кооперативлари	220,5	231,0
Моллар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш кооперативлари (ўриндошлик ҳисобга олинмайди)	89,1	150,0
Якка тартибдаги меҳнат фаолияти	882,5	915,0
Шу жумладан:		
Деҳқон ҳўжаликлари	0,5	1,0
Шахсий ёрдамчи ҳўжалик	870,0	900,0
Якка тартибдаги меҳнат фаолияти	12,0	14,0

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда таълим олаётган ўқувчилар сони бир миллиондан кўпроқ кишини ташкил этди.

Моддий ишлаб чиқариш соҳасида ишлаётганлар сони 1989 йилнинг биринчи ярим йиллигига нисбатан камайди. Ашёвий соҳаларда эса кўпайди. Айни вақтда давлат секторига ишлаётганлар сони 43 миң киши камайди. Бу эса, асосан одамларнинг кооперативга ўтиши билан изоҳланади.

Жамоат ишлаб чиқаришида банд бўлмаган меҳнатга лаёқатли аҳолининг учдан икки қисмини шахсий ёрдамчи ҳўжаликда ва рўзгор ишларида ҳамда болалар тарбияси билан банд бўлган аёллар; иш жойи ўзгарганлиги, иши мавсумий тусда бўлганлиги муносабати билан вақтинча ишламаётганлар, ишламаётган учинчи группа ногиронлари, шунингдек, ижтимоий фойдала меҳнатдан бош тортаётган шахслар ва бошқалар 0,6 миллион кишини ташкил этди.

ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИ ВА ХИЗМАТ СОҲАСИ

Чакана нархларда 6,8 миллиард сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Бу 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 429,5 миллион сўм ёки 6,8 фоиз кўп, демакдир. Ўсиш ҳўжмининг учдан бир қисмига яқини спиртли ичимликлар ишлаб чиқаришини кўпайтириш (132,2 миллион сўм) ҳисобига эришилди. Корхоналар ҳам умуман, ҳам молларнинг хиллари бўйича халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш планларини бажаришди.

Озиқ-овқат маҳсулотлари айрим турларини ишлаб чиқариш қуйидаги маълумотлар билан изоҳланади:

	1990 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилган тағин	1989 йил биринчи ярмига нисбатан фоиз ҳисобига
Гўшт (саноатда ишлаб чиқарилгани), миң тонна	163	108
Колбаса маҳсулотлари, миң тонна	32,5	103
Сариёғ, миң тонна	7,1	111
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти (сутта айлантириб ҳисоблаганда) миң тонна	354	103
Маргарин маҳсулоти, миң тонна	17,2	100,9
Ўсимлик мойи, миң тонна	290	103
Қандолат маҳсулотлари, миң тонна	112	103
Консервлар, миллион шартли банка	189	107
Шу жумладан, мевасавзавот консервлари	180	108
Минерал сувлар, миллион декалитр	5,4	105
Спиртсиз ичимликлар миллион декалитр	9,4	102
Спиртли ичимликлар (мутлоқ спирта айлантириб ҳисоблаганда), миллион декалитр	2,2	100,6

Ўзбекистон ССР Қишлоқ ҳўжалик давлат-кооператив комитетининг бир қанча корхоналарида 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш пасайди. Андижон, Самарқанд, Каттақўрғон, Тошкент гўшт комбинатлари ва бошқа комбинатларда гўшт ва колбаса маҳсулотлари тайёрлаш камайди. Самарқанд ва Қарши сут комбинатларида қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ҳамда сариёғ ишлаб чиқариш камайди.

Айрим ашёвий моллар ишлаб чиқариш топшириқларини бажариш қуйидаги маълумотлар билан изоҳланади:

	1990 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилган тағин	1989 йил биринчи ярмига нисбатан фоиз ҳисобига
Ип газламалар, миллион квадрат метр	259,6	92
Жўн газламалар, миң квадрат метр	368	100,0
Шойи газламалар, миллион квадрат метр	74,3	101
Трикотаж буюмлар, миллион дона	55,0	100,6
Шу жумладан, болалар учун (Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрилиги)	37,4	101
Пайпоқлар, миллион жуфт	62,0	100,6
Шу жумладан, болалар пайпоқлари (Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрилиги)	28,8	105
Пойабзал, миллион жуфт	22,9	101
Шу жумладан, болалар пойабзали (Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрилиги)	13,7	102
Холодильниклар, миң дона	99,4	100,4
Мебель, миллион сўм	146	103
Чинни-фаянс идишлар, миллион сўм	39,2	100,9
Синтетик кир ювиш воситалари, миң тонна	19,3	104
Шу жумладан, майда қадқончалари	15,9	105
Кир совун, миң тонна	54,7	102
Атир совун, миң тонна	8,4	100,5

Чакана товар обороти ва пулли хизматлар. Саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши, импорт молларнинг келиши, коопе-

ратив ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти молларининг сотилиши натижасида товар ресурсларининг умумий ҳўжми чакана товар обороти 1039,8 миллион сўмлик ўсишини ёки 13,3 фоиз кўпайишини таъминлади. Чакана товар обороти ўсишининг 69 фоиздан кўпроги молларнинг реал тўпланиши ҳисобига ҳамда 172 миллион сўм (17 фоиз) — чакана нархларнинг ўсиши ҳисобига, 150 миллион сўм (14 фоиз) — спиртли ичимликлар сотилиши кўпайтириш ҳисобига таъминланди.

Савдо ташкилотларини гўшт маҳсулотлари билан таъминлаш жуда оғир ва машаққатли бўлди. Бу эса мўйайн даражада жумҳуриятда гўшт маҳсулотлари етказиб бериш топшириқлари қиңқарсиз бажаришга илоҳият билан боғлиқдир. Чунотчи, Украина ССР планда мўлжалланган гўшт маҳсулотларининг 3,6 миң тоннасини, Қозғистон ССР 12,3 миң тоннасини ва Продимпортторг 19,8 миң тоннасини етказиб бермади. Шу муносабат билан бозор фойдига гўшт маҳсулотлари етказиб бериш плани атиги 95 фоиз, шу жумладан, гўшт етказиб бериш плани 93 фоиз, колбаса маҳсулотлари етказиб бериш плани 97 фоиз бажарилиди.

Ўтган йилнинг биринчи ярмига тақдослаганда, гўшт 4 фоиз кўп сотилди, айни вақтда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида гўшт сотиш 6—7 фоиз камайди. Биринчи ярим йилликда аҳоли жон бошига гўшт сотиш атиги 1067 грамм бўлди. Хоразм, Сурхондарё, Андижон, Қашқадарё ва Наманган вилоятларида эса бу кўрсаткич 553—640 граммни ташкил этди.

Колбаса маҳсулотларини сотиш 5 фоиз ортди. Бироқ Наманган, Тошкент ва Самарқанд вилоятларида бу кўрсаткич 2—4 фоиз, Андижон вилоятида эса 11 фоиз камайди. Жумҳурият бўйича аҳоли жон бошига ҳар ойда ўрта ҳисобда 229 грамм колбаса маҳсулотлари сотилди. Хоразм, Сурхондарё, Самарқанд ва Наманган вилоятларида бу кўрсаткичлар бундан ҳам паст бўлиб, бу кўрсаткич 99—113 граммни ташкил этди.

Ўтган ярим йилликда гўшт консервлари, балик ва балик консервлари, ўсимлик мойи, туҳум, ҳўл мева ва савзавот-маргариини сотиш кўпайди, айни вақтда қандолат маҳсулотлари, маргарин ва маргарин маҳсулотлари, селё, пиллоқ сотиш қисқарди.

Аҳолининг давлат ва кооператив савдоси орқали деҳқончилик маҳсулотлари билан таъминлаш мўяммоси ҳали ҳам ўткир бўлиб қолмоқда. Бу эса шу маҳсулотларнинг савдога қиңқарсиз етказиб берилаётганлиги билан боғлиқдир. Чунотчи бу йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан жумҳурият савдо ташкилотлари, ҳўл мева ва узумини 18 фоиз, янги қарам ва лавлагини 24—30 фоиз, бодиринг, саёзи, саримсоқ пиез ва бошқа савзавотларини қарийб икки баравар кам олдилар.

Ашёвий молларни сотишни кўпайтириш ҳисобига чакана товар обороти энг кўп даражада бўлинишига эришилди. Чунотчи, 1990 йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ип газламалар 7 фоиз, кийим-кечак ва трикотаж буюмлари 13 фоиз, пайпоқлар ва шойи газламалар 17—19 фоиз, атир совун ва пойабзал 22—24 фоиз, синтетик кир ювиш воситалари, кир совун 57—62 фоиз кўп сотилди.

Аҳоли электр рўзгор асбоблари (холодильниклар, кир ювиш ва туҳум машиналари, чанг ютгичлар, дамзоллар ва шу қабилар), теледидо аппаратлари, фотокино моллари билан қиңқарсиз таъминламоқда. Буларнинг ҳаммаси амалда дўконларнинг пештахталарида йўқолиб кетди.

1990 йилнинг январь-июнь ойларида радиоприйёмниклар сотиш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 8 фоиз, холодильниклар ва морозильниклар сотиш 4 фоиз қисқарди.

Кийим-кечак, ички трикотаж, пайпоқлар, болалар ва хотин-қизлар пайпоқлари, пойабзал ва ип газлама, ички кийимлар ҳали ҳам тақис бўлиб қолмоқда. Газламаларнинг кўп хиллари, чойшаблар, ёстиқ жилдлари эркин савдодан йўқолди.

Енгил саноат моллари тақис бўлишининг сабабларидан бири жумҳуриятда моллар етказиб бериш юзасидан жумҳуриятлардаги планнинг бажарилиши барбод қилинганлигидир. Трикотаж буюмлар етказиб бериш плани атиги 80 фоиз бажарилиди. Литва ССР ва Грузия ССР ушбу планнинг 74—77 фоизини, Арманистон ССР 64 фоизини бажарди. Чарм пойабзал етказиб бериш плани 86 фоиз бажарилиди. Литва ССР ва Арманистон ССР бу планнинг 63 фоизини уудаллади. Кийим-бош етказиб бериш плани 88 фоиз бўлди, уни Грузия ССР 71 фоиз, Озарбайжон ССР 64 фоиз бажарди.

Бозорини ёғоч ва бинокорлик материаллари билан тўлдиришда сезиларли ўзгариш бўлмади. Ишга яроқли ёғоч-тахта, фанер, паркет, цемент, сополдан ясалган қоплама қопшлар, линолеум, қранлар, аралаштиригичлар, кўл ва идиш ювидаган раковиналар, ванналар, бўёқлар, гулдоғозлар ва кўплаб бошқа моллар ҳали ҳам жуда тақчил бўлиб қолмоқда.

Тикувчилик, трикотаж буюмлари, пойабзал кескин етишмаётганлигига қарамай, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрилигининг саноат корхоналари сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришини йўлга қўйиш учун тўб чора-тадбирлар қўришма-япти. Масалан, Ўзбекистон ССР Савдо министрилигининг улгурчи базалари 1990 йилнинг биринчи ярмида таянлаб текширув ўтказганларида кўздан кечирилган пойабзалнинг 16 фоизи сорти пасайтирилди ва тузатиш учун қайтариб юборилди. Наманган пойабзал фабрикасида тайёрланган ҳар икки пойабзалнинг биттаси, Бухоро пойабзал фабрикаси билан Урганч пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмасида тайёрланган ҳар уч пойабзалнинг биттаси, трикотаж буюмларнинг 16 фоизи, шу жумладан Чортоқ тикувчилик-трикотаж фабрикаси ишлаб чиқарган ҳар уч буюмининг биттаси, Жиззах трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси билан Нукус тикувчилик-трикотаж фабрикаси ишлаб чиқарган маҳсулотнинг ҳар тўрттасидан биттаси, тикувчилик буюмларининг 17 фоизи, шу жумладан Хоразм тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси тайёрлаган ҳар икки буюмининг биттаси, Қарши тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси тайёрлаган ҳар уч маҳсулотдан биттасининг сорти пасайтирилди, тузатиш учун қайтариб юборилди.

Аҳолига 1013,7 миллион сўмлик пулли хизмат кўрсатилди, бу эса ўтган йилнинг январь—июнь ойларидагидан 75,7 миллион сўм кўп. Шу билан бир вақтда хизматни оширишнинг эришилган суръати (8,1 фоиз) йиллик планда кўзда тутилгандан (10,6 фоиз) камроқдир. Шу йилнинг биринчи ярмига тўғри келадиган режалаштирилган ҳўжмага нисбатан 4,8 миллион сўмлик кам пулли хизмат кўрсатилди.

Қорақалпоғистон АССР, Сурхондарё, Тошкент ва Фаргона вилоятлари корхоналари ҳамда ташкилотлари аҳолига пулли хизмат қилиш планларини бажармадилар.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатишга иxtисослашган корхоналар 272,3 миллион сўмлик хизмат қилиди. Мазкур корхоналар қабул қилган планлар Жиззах, Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида бажарилимади. Аҳолининг уй-жойларни, квартираларни ремонт қилиш ва қуриш, шахсий эгалликдаги автотранспорт воситаларини, теледидо аппаратларини ва бошқаларни ремонт қилиш ҳамда техника хизмати кўрсатиш ахтиёжлари ҳўмон қаноатлантирилмапти.

Умумий фойдаланишдаги пассажир транспорти хизмати-нинг сифати яхшиланмапти.

1990 йил январь—июнь ойларида 4,7 миң самолёт, 2,2 миллион автобус, 1,5 миң темир йўл поезди манзилга кечиб келди.

1990 йилнинг январь—июнь ойларида одамлар шикастланган фалокатлар сони йўларда ва кўчаларда 14,9 фоиз кўпайиб 8 миңгача эди. Ҳалок бўлганлар 20,8 фоиз кўп бўлди ва уларнинг сони 1,4 миң кишини ташкил этди. Ярадор бўлганлар 13,7 фоиз кўпайди ва 8,6 миң кишини ташкил этди. Йўл фалокатига ҳалок бўлганларнинг 9,9 фоизи, ярадор бўлганларнинг 9,7 фоизи маст ҳолда машинани бошқарган кишиларнинг айби билан бўлди.

Алоқа корхоналари 55,5 миллион сўмлик ёки 1989 йилнинг январь—июнь ойларидагига нисбатан 7,5 фоиз кўп хизмат кўрсатди. Шу билан бир пайтда почта алоқаси почта жўнатмалари ва юборилган пулларнинг тўла сакланишини таъминламапти. Газета ва журналлар ва хатларни ўз вақтида етказиб бермаслик ҳўллари мавжуд. 1990 йил 1 июлигача умумий фойдаланишдаги телефон тармоқларида асосий телефон аппаратлари сони 1990 йил 1 январидидаги нисбатан 40,3 миңгача (2,9 фоиз) кўпайди.

УЙ-ЖОИ ВА ИЖТИМОИЙ-МАДАНИЙ ҚУРИЛИШ

Пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан умумий (фойдала) саҳни 3935,6 миң квадрат метрлик 47 миңгача янги шинам квартира ф

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг 1990 йил биринчи ярмидаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиши

(Давоми. Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Қорақалпоғистон АССР, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида sanoatning иш тўғрисидаги маълумотлар қуйида келтирилади (фонз ҳисобида):

Маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятлари баъжарилиши	Истеъмолчида берилмаган миллион сум	Шартнома мажбурият- лари баъжари- лмаган кор- хоналар улуғи	Маҳсулот (иш, хизмат) ҳаж- ми ўсишининг амалдаги суръ- атлари	
Қорақалпоғистон АССР	96,8	3,5	14	4,9
Андижон вилояти	96,4	25,2	18	13,0
Бухоро вилояти	99,5	3,7	13	4,7
Жиззах вилояти	99,7	0,7	9	7,2
Қашқадарё вилояти	99,9	1,0	4	2,5
Наманган вилояти	99,5	2,9	13	4,5
Самарқанд вилояти	98,7	11,6	13	3,7
Сурхондарё вилояти	99,9	0,4	5	4,9
Сирдарё вилояти	99,8	0,5	3	8,8
Тошкент вилояти	98,5	26,9	19	2,0
Фарғона вилояти	99,4	7,3	19	1,3
Хоразм вилояти	99,9	0,2	2	2,3
Тошкент шаҳри	99,1	19,2	21	0,8

1990 йилнинг биринчи ярмида халқ ҳўжалиги комплекслари фаолиятининг кўрсаткичлари қуйидагича бўлди (фонз ҳисобида):

	Маҳсулот етказиб бериш шартнома мажбуриятлари баъжарилиши	Истеъмолчида берилмаган миллион сум	Шартнома мажбуриятлари баъжарилиши	Маҳсулот (иш, хизмат) ҳажми ўсишининг амалдаги суръатлари
Ўқилғи-энергетика комплекси	99,97	0,1	13	5,5
Металлургия комплекси	97,9	11,8	44	0,6
Машинасозлик комплекси	99,0	7,0	29	3,3
Химия-ўрмон комплекси	98,6	14,3	30	3,0
Агро-саноат комплекси	99,8	7,8	9	4,9
Ўзбекистон ССР Ёнгил саноат министрлиги	98,0	40,3	19	2,7
Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги	100,0	—	—	7,1
Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги	95,2	3,5	55	3,9
Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги	98,1	4,8	34	5,0

Ўқилғи-энергетика комплекси

1990 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	Планинг баъжарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши
Электр энергияси, миллиард киловатт-соат	30,3	X	110
Нефть (газ конденсатини ҳам қўшиб ҳисоблаганда), миллион тонна	1,4	105	107
Газ, миллиард куб метр	21,2	103	100,0
Қўмир миллион тонна	3,0	102	99,6

Планта қўшимча 67 минг тонна нефть (газ конденсатини ҳам қўшиб ҳисоблаганда), 55 минг тонна қўмир, 0,6 миллиард куб метр газ қазиб чиқарилди.

Шу билан бир вақтда Ангрэн қонида қўмир қазиб чиқариш ва бажарилиши бўйича 1989 йил биринчи ярмига нисбатан камайиб кетди, бу эса умуман жумҳуриятда қўмир қазиб чиқариш суръатига салбий таъсир қилди.

МАШИНАСОЗЛИК КОМПЛЕКСИ

1990 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	Планинг баъжарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши
Ўзгарувчан токда ишлайдиган электр моторлар, минг киловатт	232	86	85
Кучланиш трансформаторлари, миллион киловатт-ампер	4,5	101	97
Компрессорлар, минг дон	5,7	90	99
Асбоблар, автоматлаш воситалари ва уларга эҳтиёт қисмлар, миллион сўмлик	22,0	109	114
Химия машина-ускуналари ва уларга эҳтиёт қисмлар, миллион сўмлик	20,8	105	95
Йиғирув машиналари, дон	784	103	93
Тракторлар, минг дон	11,7	99,7	100,3
Қишлоқ ҳўжалик машиналари, миллион сўмлик	66,2	100,9	83
Пахта териш машиналари, минг дон	2,6	102	80
Эксператорлар, дон	521	73	101

Ишлаб чиқариладиган маҳсулотни янгилаш суръати пайсиди. Товар маҳсулот ҳажмида СССРда биринчи бор ўзлаштирилган маҳсулотнинг улуши 1989 йилнинг биринчи ярмида 7,1 фонз ўрнига 5,4 фонзга ташкил этди. Янгиланган маҳсулотнинг энг кўп улуши Оғир машинасозлик министрлиги ҳамда Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги қорхоналарига тўғри келади.

Мажлис қатнашчилари шундай хулосага келдилар: иқтисодийдаги аҳвол тез ўзгариб турган шaroитда Қўнунинг баъзи бандлари оқсат қолади. Бу энг аввало 1991 йилнинг январидан бошлаб қозғоз нархи, бинобарин, газета, журналлар нар

хи анча ошиши билан; алоқа қорхоналарининг янгича меҳнат шaroитларига ўтиши; қозғознинг нийҳоятда етишмаслиги билан боғлиқдир.

СССР алоқа министрлигининг ўринбосари Е. А. Манякин таъкид қилиб буюрибди дош беришига тўғри келди. Евгений Алексеевич «Советская женщина» журналининг бош муҳаррири В. И. Федотова айнақса қаттиқ танқид қилди. У Алоқа министрлиги бўлимларининг

Жумҳуриятнинг етакчи қорхоналари «Ташсельмаш», «Трактор заводи», «Андижангидрош» ишлаб чиқариш бирлашмалари ва бошқа қорхоналарида маҳсулот янгиланмади.

Ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг техникавий даражаси ҳам пасаймоқда. Жаҳон техникавий даражасига мос келадиган маҳсулотларнинг улуши 42,4 фонздан 1990 йилда 39,0 фонзга тушиб қолди. «Андижангидрош» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ўрта Осиё қишлоқ ҳўжалик машинасозлиги» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент агрегат заводи жаҳон техникавий даражасига мос келадиган маҳсулотларни ишлаб чиқараётти.

Ишлаб чиқаришга юқори унумли машина-ускуналар етказиб бериш деярли тўхтаб қолди. 1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан жорий этилган саноат роботлари сони 3,8 баравар (олтига робот ўрнатилди), рақамли программа билан бошқариладиган металл қирқувчи станоклар сони 1,8 баравар (36 та станок жорий этилди) камайиб кетди.

1989 йилнинг январь-июнь ойларидаги нисбатан машинасозликдаги маҳсулотларнинг энг муҳим турлари ярмини ишлаб чиқариш камайитиб юборилди. Кучланиш трансформаторлар, химия машина-ускуналари, йиғирув ва пахта териш машиналари кам тайёрланди, бунинг устига уларни ишлаб чиқаришни камайитириш планда қўзда тутилган эди.

Комплексадаги ҳар уч бирлашма ва қорхонадан бири истеъмолчилар олдидаги шартномавий мажбуриятларини бажармади.

МЕТАЛЛУРГИЯ КОМПЛЕКСИ

Пулат (97 фонз) ва прокат (94 фонз) ишлаб чиқаришнинг ярим йилликка режалаштирилган ҳажмига эришилмади.

1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан маҳсулот етказиб бериш интизоми бўшади. Комплексадаги ҳар икки қорхонадан бири маҳсулот етказиб бериш топшириқларининг бажарилиши барбод бўлишига йўл қўйди.

ХИМИЯ-ЎРМОН КОМПЛЕКСИ

1990 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	Планинг баъжарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши
Минерал ўғитлар (100 фонз озғик моддасига айлантириб ҳисоблаганда), минг тонна	9 27	99	94
Олтингидурт кислотаси, миллион тонна	1,2	98	93
Химиявий тола ва иплар, минг тонна	26,4	103	105
Синтетик смолалар ва пластмассалар, минг тонна	83,3	96	107
Термопластдан тайёрланган қувурлар ва уларнинг деталлари, минг тонна	10,8	101	100,5
Шифобахш воситалар, миллион сўмлик	30,8	99,4	107
Қозғоз, минг тонна	13,0	103	102
Қартон, минг тонна	26,9	97	95

Қорхоналарнинг деярли учдан биринисини истеъмолчиларга маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини ундайлаб олмадилар. Комплекс бўйича истеъмолчиларга етказиб берилмаган маҳсулотнинг энг кўп ҳажми «Электромашинпром» Чирчиқ ишлаб чиқариш бирлашмаси улушига тўғри келади.

БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ

1990 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	Планинг баъжарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши	1989 йил биринчи ярмида ишлаб чиқарилиши
Цемент, миллион тонна	3,2	103	109
Асбестоцемент шифер, миллион шартли дон	236	105	110
Асбестоцемент қувурлар ва туташтирувчи халқалар, минг километр шартли қувур	1,2	100,8	103
Томага ёпиладиган қомпоқ материаллар ва изолат, миллион квадрат метр	61,1	101	92

Қурилиш индустрияси қорхоналари иморатбон гишт, йирма темир-бетон, сирланган сопол қопшларни режалаштирилган миқдорда ишлаб чиқаришни таъминлай олмаётти.

Биринчи ярим йилликда улгуржи савдо тарзида сотилган ишлаб чиқариш техника мақсадларига мўлжалланган маҳсулотлар ҳажми 591 миллион сўмликни, ёни 99,7 фонзини, саноат қорхоналари эркин сотган маҳсулотлар ҳажми 430,6 миллион сўмликни ёни 104,2 фонзини ташкил этди.

ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ КОМПЛЕКСИ

Колхозларда, совхозларда, ҳўжаликлараро қорхоналарда чорвачилик маҳсулотлари етштириш қуйидагича ўзгарди:

	1989 йил	1990 йил	1990 йилда нисбатан 1989 йилга фоиз
Гўшт (тирик вазнда), минг тонна	187,9	192,9	103
Сут, минг тонна	502,5	499,6	99,4
Тухум, миллион дон	837,1	876,0	105

Тошкент вилоятидаги қишлоқ ҳўжалик қорхоналари бу йил гўшт етштиришни; Қорақалпоғистон АССР, Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё ва Тошкент вилоятлари сут етштиришни; Андижон, Сурхондарё, Сирдарё ва Тошкент вилоятлари тухум етштиришни камайитиб юборди.

Умуман жумҳурият бўйича колхозлар, совхозлар ва ҳўжалик қорхоналарда январь-июнь ойларида ҳар сигирдан ўртача 1265 килограмм сут согиб олинган, бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 14 килограмм кўп.

Чорва моллар ва паррандалар сони колхозлар, совхозлар ва ҳўжаликлараро қорхоналарда қуйидагича бўлди:

1 июлгача	1989 йил	1990 йил
Қорамоллар	1658,4	1619,7
Шу жумладан сигирлар	431,5	430,6
Қўчалар	574,0	579,7
Қўй ва эчкилар	6530,2	6440,7
Паррандалар	31881,0	30971,3

Қорақалпоғистон АССР ва аксарият вилоятларидаги ҳўжаликларда (Андижон, Наманган, Сурхондарё вилоятларидаги ташиқари) қорамоллар сони; Қорақалпоғистон АССРда, Самарқанд ва Фарғона вилоятларида — сигирлар сони; Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Қашқадарё ва Хоразм вилоятларида ташиқари кўп вилоятларда қўй ва эчкилар сони камайиб кетди.

Барча тоифадаги ҳўжаликларда чорвачилик маҳсулотларини ҳарид қилиш ҳажми қуйидагича бўлди:

Сут, минг тонна	491,5	493,3	100,4
Тухум, миллион дон	742,2	784,1	105,6

1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 824 хўжалик ёки 44 фойзи давлатга чорва мол ва парранда сотишни, 724 хўжалик (42 фойзи) — сут сотишни, 774 хўжалик (53 фойзи) — тухум сотишни камайтириб юборди.

Қорақалғистон АССР, Жиззах, Қашқадарь, Сирдарь ва Тошкент вилоятлари хўжаликлари чорва моллар ва парранда харид қилиш ҳажмини; Қашқадарь, Самарқанд, Сирдарь Тошкент вилоятлари хўжаликлари — сут харид қилиш ҳажмини; Сирдарь ва Тошкент вилоятлари хўжаликлари — тухум харид қилиш ҳажмини камайтириб юбордилар.

9 июлгача 369,8 минг тонна сабзотов харид қилинди, бўлган йилнинг шу давридагига нисбатан 23,5 минг тонна ёки 6,8 фойз кўп.

Қашқадарь, Сурхондарь ва Тошкент вилоятларининг хўжаликлари сабзотов сотишни камайтириб юбордилар.

40,4 минг тонна мева ва резавор мева сотиб олинди, бўлган йилдагига нисбатан деярли 1,5 баравар кўп.

1989 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 824 ҳўжалик ёни 44 фонзи давлатга чорва мол ва парранда сотишни, 725 ҳўжалик (42 фонзи) — сут сотишни, 774 ҳўжалик (53 фонзи) — тухум сотишни камайитиб юборди.

Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё ва Тошкент вилоятлари ҳўжаликлари чорва моллар ва парранда харид қилиш ҳажмининг; Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ҳўжаликлари — сут харид қилиш ҳажмининг; Сирдарё ва Тошкент вилоятлари ҳўжаликлари — тухум харид қилиш ҳажмининг камайитиб юбордилар.

9 июлгача 369,8 минг тонна сазавот харид қилинди, бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 23,5 минг тонна ёни 6,8 фонз кўп.

Қашқадарё, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларининг ҳўжаликлари сазавот сотишни камайитиб юбордилар.

40,4 минг тонна мева ва резавор мева сотиб олинди, бу ўтган йилдагига нисбатан деярли 1,5 баравар кўп.

1990 йилда ҳосил олинган экин экинлик майдонлар 4191,4 минг гектарни ташкил этди, шу жумладан дон ва дўқнакли дон экинлари майдонига барча экин майдонининг 24 фонзини, техника экинлари — 45 фонзини ташкил этди. Картошка, сазавот, полиз ва озуқабоп экинлар кўпроқ экилди. Ҳамма жойда пичан ўриб олинмоқда, ем-хашак тайёрланмоқда, бу ишларнинг суръати кўпгина вилоятларда аввалги йиллардагидан юқориқоқдир.

Шу йил 9 июлгача озуқа бирлигига айлантириб ҳисоблаганда 1019,5 минг тонна озуқа тайёрланди, бу ҳар бош қорамолга 5,4 центнер тўғри келади.

1990 йилнинг биринчи ярмида қишлоқ ҳўжалик техникаси кўп турларини ва минерал ўғитларни етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятлари бажарилмади.

Трактор култиваторлари, пахта териш машиналари, тўкилан пахтачини териб оладиган машиналар ва сут согини қурилмаларини етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятлари бажарилиди. Шу билан бир вақтда жумҳурият деҳқончилик-саноат комплекси 308 та трактор қосилкаси, 141 та трактор плуги, 72 та диски борона, 45 та трактор сейлкаси, 5,5 минг тонна минерал ўғитни кам олди.

Деҳқончилик-саноат комплексини (шу жумладан қишлоқ ҳўжалигини ишлаб чиқариш воситалар билан таъминловчи тармоқларини) ривожлантириш учун пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан 1,7 миллиард сўмдан кўпроқ капитал маблағ сарфланди.

Январь-июнь ойларида қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи тармоқларни ривожлантиришга сарфланган давлат капитал маблағи 66,4 миллион сўмни ташкил этди. Омукта ем ишлаб чиқарувчи қорхоналар қуввати оширилди, картошка, сазавот ва мевалар сақланадиган омборлар ишга туширилди.

Қишлоқ ҳўжалигига гўшт ва тухум етштиришга мўлжалланган паррандачилик фабрикаларининг қувватлари оширилди, минерал ўғитларни, захарли химикатларни ва таркибда оҳак бўлган материалларни сақлаш учун механизацияланган омборлар ишга туширилди; 5,4 минг гектар сугориладиган янги ерлар фойдаланишга топширилди, 4,4 минг гектар сугориладиган ерлар ҳар томонлама янгиланди.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Давлат қорхоналари ва ташкилотлари 1,6 миллиард сўмлик асосий фондларни ишга туширдилар, бу ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 9 фонз кам.

Шу йилнинг январь-июнь ойлари давомида ишлаб турган қорхоналарни техника билан қайта қурилантириш ва янгилаш учун 571 миллион сўм давлат капитал маблағи ёни 1989 йилнинг шу даврига нисбатан 0,7 фонз кам маблағ сарфланди. Қорхона ва ташкилотларнинг ана шу мақсадларга сарфлаган ўз маблағлари давлат капитал маблағлари умумий ҳажмининг 56 фонзини ташкил қилди.

1989 йилда ишга тушириш таъминланмай қолган давлат буюртмасидаги қувватлар ва объектлар фойдаланишга топширилди. Уларнинг орасида Тахиятош ГРЭСнинг тўққизинчи

бу мақсадлар учун оммавий ахборот воситаларининг жамғармаларидан маблағ олиш керак, деб ҳисоблайди. ТАСС бош директори Л. П. Кравченко сўзга чиқиб, матбаа маҳсулотлари етказиб беришнинг муқобил системалари яратилса, бунинг иложини топиш мумкин, деди.

СССР Давлат матбуот комитети раисининг биринчи ўринбосари Д. Ф. Мамлеев шундай хабар қилди: мамлакат оммавий ахборот воситаларининг қозғоз билан таъминлаш ва уни ҳориждан сотиб олиш учун 250 миллион долларга яқин пул керак. Алоқа министрлигининг ўринбосари Е. А. Манякин «Ошқоралик хом ашёсини» тежаш мақсадида шанба ва яшанба кунлари газета ҳамда журналларни чиқармаслик тўғрисида таклиф айтиди.

СССР матбуотда давлат

В. ЗЕНЬКОВИЧ, ТАССнинг парламент мухбири

Москва.

чи турбинаси. Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Навоий электростанциясида тrefлан ишлаб чиқариладиган қувватлар, турли пойабзал фабрикаларидаги пойабзал ишлаб чиқариш қувватлари ва бошқалар бор.

Шу билан бир вақтда ўтган йили фойдаланишга топширилмай қолган ва биринчи ярим йиллик планида қўзда тутилган айрим қувватларни ишга тушириш таъминланмади. Андижон мебель фабрикасидаги мебель ишлаб чиқарувчи, Муборак газни қайта ишлаш заводидаги газни қайта ишлайдиган қувватлар, Урганчдаги босмахона ва бошқалар шулар жумласидандир.

Январь-июнь ойларида 2,6 миллиард сўмлик давлат капитал маблағи ёни йиллик лимитнинг 39 фонзи ўзлаштирилди. Капитал маблағлар йиллик лимитдан фойдаланиш даражаси машинасозлик комплексида 28 фонзини, химия-ўрмон комплексида 32 фонзини, ёқилиш-энергетика ва қурилиш комплексида 40 фонзини, металлургия комплексида — 46 фонзини ташкил этди.

Қорхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳисобидан пул билан таъминланадиган давлат капитал маблағи сарфининг ҳажми 1989 йилнинг 1 ярмига нисбатан 12 фонз кўпайди, айни бир вақтда бюджет маблағлари 5 фонз камайди.

1990 йилда ишлаб чиқариш билан боғлиқ қурилишларда капитал маблағларнинг сочиб юборилиши бартараф этилмади. Янги бошлангич объектлар сони бироз қисқартирилганга қарамай, бу йилнинг қурилиш планига 1989 йилдагидан 10 фонз кўп қурилиш ва қорхоналар киритилган.

Шу йилнинг 1 июлгача давлат капитал маблағлари ҳисобидан барпо этилаётган тугалланмаган қурилишлар ҳажми 6,3 миллиард сўмга етди (1990 йил 1 январига 5,4 миллиард сўм эди). Тугалланмаган қурилишлар ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 7 фонз кўпайди ва давлат капитал маблағлари йиллик лимитининг 102 фонзини ташкил этди.

Жумҳурият қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган пул-рат ишлари ҳажми 2045,6 миллион сўмни ташкил этди ёни биринчи ярим йиллик плани 101 фонз бажарилиди. Ишлаб чиқариш учун мўлжалланган давлат буюртмаси объектларига 13,8 миллион сўмлик пул-рат ишлари ёни биринчи ярим йиллик планига нисбатан 5 фонз ишлар бажарилиб қолди.

ТРАНСПОРТ

Умумий фойдаланишдаги транспортнинг айрим турларида юк жўнатиш қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

	1990 йилнинг январь-июнь ойлари	1989 йилнинг январь-июнь ойлари
	миллион тонна	га исобатан фонд
Транспорт — жами	179,13	94,5
Шу жумладан:		
Темир йул транспорти	37,33	99,98
Автомобиль транспорти	141,17	93,1
Авиация транспорти	0,03	112,5
Қувурлар	0,6	96,7

Юк жўнатиш топширигини темир йўл транспорти 101 ва автомобиль транспорти 103 фонз, авиация транспорти 111 фонз бажарди.

Шу билан бир вақтда темир йўл транспортида дон ва тегиримондан чиққан маҳсулотларни жўнатиш (95,8 фонз), ёғоч тахталарни жўнатиш (94,6 фонз), рангли маъданлар ва олтин-туғултир хом ашёни жўнатиш (98 фонз), минерал ўғитларни жўнатиш (97,4 фонз) олти ойлик топшириқлари бажарилмади. 1989 йилнинг январь-июнь ойларида нисбатан нефть маҳсулотлари жўнатиш 1,8 фонз, дон ва тегиримондан чиққан маҳсулотларни жўнатиш 6,9 фонз, омукта ем жўнатиш — 0,3 фонз, пахта толаси жўнатиш — 2 фонз, минерал ўғитлар жўнатиш — 3 фонз, ёғоч-тахта жўнатиш — 19,9 фонз камайди.

• Санъатимиз жонкуярлари

Хайда кўпни кўрган одамларни гапга солиш, суҳбатга тортиш қийин кечади. Саволларингга қисқа жавоблар айтишга, гапни айлантира бошласанг — суҳбатдошнинг назарида эмас, ўзингга ўзинг азмалик қилаётгандек туюлади. Фақат айрим дақиқалардагина — ҳайда шундай хотиралар, таассуротлар, нозик, дилтортар мавзулар бўладики, ана шу туйғулар, «кўз очиб» қолса борми — камгап одам ҳам бамисоли қайнаб тошади.

Қариб эллик беш йилдан бун санъатга, халққа ҳадолат хизмат қилиб келатган халқ хоҳиб Муҳаммаджон ҚАРИМОВ ҳузуридаги суҳбатларимиз шу қабилда кечди. Мулоқотимиз қайси мавзуларда бўрмасин, ҳамма гап-суз санъат ва ҳалоллик, санъаткор ва одамийлик надритларига бориб тақалаверди. Устоз хонанда ўз мулоҳазаларини ваъзин баён этар, баъзан жўшиб кетар, дам оқир ўйга толганча сукут сақлар эди.

— Отам раҳматли, тиркичиликлар саргарошлиқдан бўлса-да, бирон кун санъатсиз яшай олмас эдилар, — дея никоисини бошлади у. — Дутор чертиб хонини қилганларда илҳомлар сел бўлиб тингларди. Ўша 30-йилларнинг ўрталарида Эски шаҳар мавзесида эл-юрт назарига тушган 7-8 ҳофиз бор эди. 10-15 дилтортар ҳофизлар Қаландархондаги (ҳозирги Пушкин боғи орасида) чойхонада улфатчилик қилишарди. «Тўқма» дейишарди ундай улфатчиликларни, Бе-корчи, ҳавойи гаплар бўлмасди у ерда. Аксинча, бахс-мунозаралар, ўтири, тағдор мутобибалар ярим тунгача давом этар, табиий, ҳеч бир йилнинг қўшқисиз тутамас эди. Ҳаммамизнинг устозини Тўйчи ака, танбурчи Набиҳўжа ака ёки Шожаалил ака жўрлигида «Чоргоҳ», «Чапандоз гулёр»ни айтганларда яқин атрофдан тик этган садо келмасди. Ўша улфатчиликдаги дилтортар ҳофизларни «дардмандлар» дейишар эди. Уларнинг дардмандлиги — қўшқича, куйга, созга, умуман, санъат ва маърифатга ташналикда эди!

Ҳофизнинг инсон сифатидаги, санъаткор сифатидаги ҳалоллиги, покчилиги шу дардмандликдан бошланади...

Отанинг маслаҳатлари билан ўн етти йилда Тўйчи акага шоғирд тушдим. У вақтларда устоз ва шоғирдлик бошқача эди. Шоғирд тушганим, бас, машҳур ҳофизнинг ҳамнафаси бўлдим, деган гап эмас. Негаки, устоз шоғирда дарров соз ўргатавермас эди. Устоз ва шоғирдлик одоб таълимидан бошланган. Шоғирда муомала мада-

ҚЎШИҒИМ —ҚАЛБИМ МЕНИНГ

нияти ўргатилган, сўнг гавал ўқиб, ўқиганларини уқиб, шундан сўнг гавалнинг сўзига, мазмунига монанд куй танлаш машқ қилинган.

Тўйчи ака қўшқич тингловчиларга катта эътибор бериб заруриятини кўп таърирлар эдилар. Кимлар ўтириди, ёшми-кексми, қўшқича қўлоқ соялтишми-йўқми, шуларни ҳисобга олиш керак, дер эдилар. Мана, эллик йилдан ошпаники, қўшқич мухлисига, тингловчиларга эътибор қиламан. Ҳа, кўп нарсалар ўзгариб кетди. Қўшқича муносабатини, санъатни ҳис этишни айтман... Илгари — тўйларда, гап-гаштакда, халқ сайилларида — қўшқич айтилаётган жойда «чуқ» этган бегона товуш бўлмасди. Одамларнинг вужуди қўлоққа айланар эди. Ҳофиз учун овозни кучайтирадиган воситалар ҳам йўқ, қўшқичи ҳамма тинглар эди. Энди-чи? Энди ҳамма бирдан гапирди, шовқин солади, ҳеч ким ҳеч кимни эшитмайди. Хонанда бўлиб минорфонтга нола чекади.

Ҳеч кимга сир эмас — тўйларда, йилларда санъаткорларга алоҳида эҳтиром кўрсатилади, лекин бунини санъаткор ўзига эмас, балки, биричак навбатда санъатга кўрсатилаётган из-

Хонанда кўпроқ Ёлғиз қолади, ғазалхонлик қилади, сўзларнинг маъзани қақади, тақдор мутулаа асносида куй тугилади, ғазал аста-секин хиргойи қилинади, қайта-қайта сайқалланади. Бедор тунлар, беҳаловат кунлар орта қолаверади — қўшқич яратилади. Машрабнинг «Қайдасан», «Тасаддуқ» деб номланган ғазаллари шу тариқа қўшқича айланган. Ҳувайдонинг «Нигоро, ой юзининг шавқи бирла баски ҳайронинг» деб бошланган ғазалини узоқ вақт куйга солиб юрдим, қўшқич битай деб турбоди-ю, нимадандир кўнглим тўлмайпти. Ваногоҳ яқин биродарларимиздан бири Самад Бурғунининг «Агар сендан тонор бўлсам насибам хор-зор ўлин» деб бошланган ғазалини куйга солиб, деб туриб олди. Бунини қарангки, кўнглим тўлишмай турган куй шу ғазалга узукка кўз қўйгандек мос тушди.

Сўз, куй, оҳанг, ижро «тил топишса» қўшқич обдон маромига етади. Ҳозирги айрим шоирларимиз сўзнинг қадрига етмайдилар. Мисол учун, она маҳжусига бағишланган шеърларда онани сенсирашади. Бу қанақаси? Ҳурмат қилган фарзандини сизсирайдиган ўзбекка ярашади онани сенсираш? Ёки бўлмаса, дурустгина ғазал қўйилган тушди — ҳатто куйга солиш ҳам мумкин эди. Қарасам, ғазалининг сўнги мисрасида «хирра пашпадай» деган ибора келибди, бутун ғазалини чип-пакка чиқарган. Класик шеърятни муаллаф билган шоир бундай масъулиятсизликка йўл қўймаслиги лозим...

43-йили яралиниб Воро-неж госпиталида ётган пайтларим «Ўрушдан омон қайтсам халқ хизматида бўламан» деб кўп мартаба ахд қилгандим. Ўрушдан қайт-гач, радио қошидаги мақомчилар ансамблида иштирок эта бошладим. Трамвайга пул тополмай, Сағбондан пийда катнаган кунларимиз кўп бўлган. Ўша кечмишларни шоғирдларга кўп ҳикоя қиламан: Абдужабборга, Мухторга, ака-ука Абдулла ва Ҳамидуллага, Хайрулла ва Озодга. Шукри, шоғирдлар кўп.

Муҳаммаджон Қаримов куйлапти. Илҳос билан, кўнглида тоза ниятлар билан қўлоқ сола бошлайсиз. Пурҳикмат ғазаллар сатрида пинҳон ҳикматлар ақиб бир шикаста ва нобъ ижро туфайли дилларга кўчади. Дилга кўчган бу қўшқич сар-рини тингловчи қалбига дард-маллик улашади. Ҳалол дардмандлик бор жойда поки-залик, меҳр-шафқат кўнгли-ларга нур сочаверди.

Хуршид ДУСТМУҲАММАД.

• Тожикистондан хат

ИККИСИ БИР ҒАЗАЛДАН...

(АБДУЛЛА ОРИПОВ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС)

Қўш ўғил битта ғазалдан:
Ўзбегим тожик билан,
Елқини ёрқин Зухалдан:
Ўзбегим тожик билан,
Ўришу арқоғи ҳалдан,
Ўзбегим тожик билан,
Дўсту қардошдир азалдан
Ўзбегим тожик билан,
Иккиси бир байт ғазалдан,
Ўзбегим тожик билан.

Онамиз Хуршиди тобон —
Нури пок дерлар ўзин,
Вир-бирига тугма монанд —
Зулҳумор, шаҳло кўзин
Ажратилмас икки олам —
Тўйин ой янглиғ юзин,
Қай йўсин айлал қис мен
Бул ширин дўстлик сўзин,
Тотилдир болдан, асалдан
Ўзбегим тожик билан.

Икки халққа бир фазилат —
Илим ила ашъор экан,
Рўдаки ҳам Ал-Хоразмий,
Ал-Беруний ёр экан,
Тарки хоб айлаб Бедил
Сафда байроқдор экан,
Бахтга ёр доим Навоий,
Токи Жомий бор экан,
Биз улар қўйган тамалдан,
Ўзбегим тожик билан.

Гулханий, Доинш, Ҳўжандий —
Мисли бир кўз қорамиз.
Ғафур Мирзо муаллимдек
Евуқдир орамиз,
Ҳамнафас Эркину Лойиқ,

Битта издан борамиз,
Фаҳм этиб боқсанг агарда
Биз кўша сайёрамиз,
Бу Али сулар Зухалдан:
Ўзбегим тожик билан.

Интилиб Шарифа муқаддам,
Тутдилар Ленин йўли,
Амри дил бирла мужассам,
Тутдилар Ленин йўли,
Доб, падархон муазам,
Тутдилар Ленин йўли,
То этиб даврон муқаррам,
Тутдилар Ленин йўли,
Иқтилоб бўлган маҳалдан,
Ўзбегим тожик билан.

Чархнинг рафторига
Меҳвар ўқининг тоши мен,
Одам ато зурриёти —
Асрлар бардош мен,
Меҳри оташ бободеҳон —
Тантлар жондош мен,
Вир эгитинг боши сенсан
Вир эгитинг боши мен,
Ер экиб тинимас ҳамалдан
Ўзбегим тожик билан.

Кошғарий, Ҳожиб, Шерозий
Дўсти одам — беада,
Садриддин Айнию Ҳамза
Ҳисси аро жондек — беада,
Дўсти аро Абдулла Ориф
Бирла Ҳаким тикид қад,
Бул қадрдон икки дўста
Ҳўжандий то абад,
Топса бир маъно масалдан,
Ўзбегим тожик билан.

Ҳаким БОЗОР.

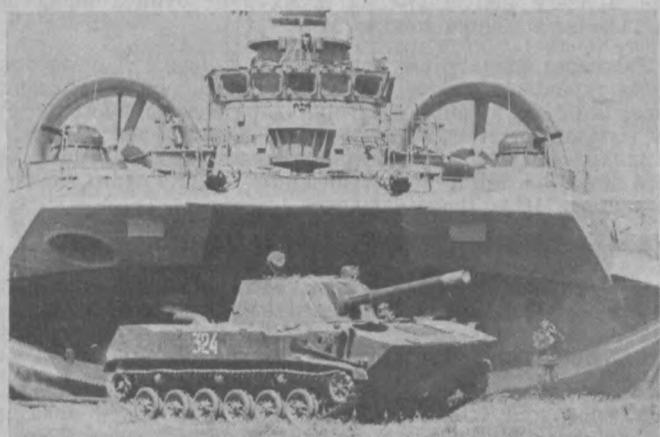

Жигарбандлар бағрида

Самарқанд вилоятининг Пастдаргом ноҳиясида истиқомат қилувчи ўқитувчи Соатовлар хонадонидида қувончли дамлар бошланди. Икки йиллик тахилқили, айрилик давларидан сўнг байналмилал-жангчи Илбас Соатов асирликдан қутулди, она-Ватан қучоғига қайтди. Соатовларнинг етти фарзанди бор, Илбас энг тўғичи.

Она аъзолари Илбаснинг омон-эсон бағрларига қайтибдан ва бунга чин дилдан ёрдам кўрсатганлардан беҳад миннатдордир.

СУРАТДА: Илбас Соатов жигарбандлари даврасида. Р. ҒОҒУРОВ сурати [ЎЗАГ].

• Бугун—СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти кун

СУВДАГИ ҚАЛҚОН

• Ҳарбий денгизчиларнинг бугунги аънавий байрами СССР Халқ Қомиссарлари Совети билан ВКП(б) Марказий Комитетининг 1939 йил 22 июндаги қарорига биноан таъсис этилган.

• Жанговар кемалар, Болтик флоти матрослари Улуг Октябрь кунларида инқилобнинг пишиқ-пухта кучи эканлигини намойиш этидилар. «Аврора»дан отилган ўқ 1917 йил 25 октябрда ўтар кечаси янги социалистик тўзум бунёд этилганлигидан далолат берди.

• В. И. Ленин 1918 йил 11 февралда Социалистик ишчи-деҳқон қизил флотини ташкил этиш тўғрисидаги декретга имзо чекиди.

• Совет ҳукумати иккита кемасозлик программасини қабул қилган эди. У Улуг Ватан уруши арафасида флотимизнинг жанговар таркибининг анча кўпайтириш ишончини берди. Унда 3 та линкор, еттига крейсер, эллик тўққизта эсминец, 22 та қўриқчи кема, икки юз олтиш тўққизта торпедо катери, икки юзтадан кўпроқ суз ости қайғи, икки ярим мингтадан эиба самолёт ва бошқа жанговар қурол-аслаҳа бор эди.

• Уруш йилларида совет денгизчилари душманининг қарийб бир млнг уч юзта транспорт ва бир млнг икки юзтадан кўпроқ кемасини қўқитиб юбордилар. Кемаларда салкам ўн миллион нафар киши ва юз миллион тоннадан ортиқ юк ташилди. Қора денгиз флотига қарашли «Тошкент» кемаси афсонавий қаҳрамонликлар кўрсатди.

• Улуг Ватан уруши йилларида мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатган уч эллик мингдан кўпроқ денгизчи орден ва медаллар билан мукофотланди. Салкам олти юз киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди.

• Мана бу сурат шу кунларда Қизил Байроқ орденли Қора денгиз флотидида олтидан. Унда десант кемасидан жанговар танкларнинг қийиб келиши тасвирланган.

ТАСС ФОТОХРОНИКАСИ.

• Шатранж оламида

БИР БАЙТ ТАРИХИДАН

Сўз санъаткорларининг шахмат баҳсига ҳосилдан бадий восита сифатида фойдаланганликлари бежиз эмас. Шу боис, шахматдан мантйик хулоса чиқаришга имкон берувчи тарихий ажиб байтнинг маънисини таништиришга ҳаракат қиламиз.

Озарбойжонлик адиб Афзалиддин Ҳоқоний (XI—XII аср) поэтик иборалар ёрдамида шахмат мазмундан баракали фойдаланган. Унинг таъбирича: «Шахмат тахтасидида кураш тасо-дифларга эмас, балки инсон ақл-заковатига асосланади».

Бир вазир [фарзин] бўлиб эгри юрмоқдан
Бир пийда бўлиб, тўри юрмоқ афзалдир.

Адиб қаламига мансуб бу байтнинг бошқа кўринишлари ҳам бор. Алишер Навоий айтади:

Шах ёни фарзин каби
Кажрал мақом элмиз нетонг,
Ростравлар арсадин гар
Тутсалар рудек қирон.

Мазмун: шох ёни фарзин каби қинғир-лар мақом қилиб олибдилар, бинобарин, рудек тўри юрадиғанларнинг чеккага чиқиб қол-лишлари ажабланарли эмас.

Шоир бу байтда подшо саройидаги амр-амалдорлар эгри кишилардир, подшо ундай-ларни ўзига яқин тутад, тўри кишилар эса подшодан узоқ турадилар, деган ғояни шахмат доналарининг дастлабки ўрни ва юриш тартиби орқали ифодалаган.

Шу хилдаги байтлар Муҳаммад Ризо Ога-хидда ҳам бор:

Ростравлик, Огаҳий, рудек
Сони солмиз йирон,
Қурбн шох тоғтай эдинг

ОБ-ҲАВО...

ЎЗБЕКИСТОН ОБ-ҲАВОНИ
КУЗАТИШ МАРКАЗИНИНГ БЕР-
ГАН МАЪЛУМОТИГА КўРА,
келгуси ҳафтанинг биринчи ар-
мида жумҳурият вилоятларида
жазираме исқ сақланиб ту-
ради. Кечаси 19—24 даража

иссиқ. Жумҳурият жануби ва
Бухоро областидида кечаси 22—
27, кундузи 38—43 даража
иссиқ. Ҳафтаинг иккинчи ар-
мида ҳавога булут чиқади, ҳа-
ролат бироз пасаяди. Кечаси
17—22, кундузи 31—36, жану-
бий вилоятларида 31—33 дара-
жа. Ҳафта мобайнида ҳарорат
меърибидан бироз ортиқ бў-
лади.

...САЛОМАТЛИК

А. Н. СЕМАШКО НОМИДА-
ГИ САЛОМАТЛИКНИ ТИКЛАШ
ВА ТАБИИЙ ДАВОЛАШ ИЛ-
МИЯ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
МУТАХАССИСЛАРИНИНГ ФИ-
КРИГА КўРА, ҳарорат юқори
даражага кўтарилганда ҳаводе

кислород зичлиги камаюди,
Бундай пайтда юрак ҳаста-
лигига чалинган беморлар ўла-
рини бироз ноҳуш сезади.
Шунингдек, ўпка-нафас олиш
йўли аъзолари касалланган бе-
морлар ҳам безовта бўлади-
лар. Бундай бемор кишилар
меъзиремали кунларда кундузи
соат 12 ларда соя-қалқинли

жойларда бўлишлари, душ
қабул қилишлари, зарурат ту-
ғилганда шифокорнинг масла-
хати билан дори-дармонлар
қабул қилишлари мумкин.

Муҳаррир

Р. РАҲМОНОВ.

• Реклама ва эълонлар •

ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА САНЪАТКОР ЎШЛАР ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳридаги тап-
килотлар, корхоналар ва
муассасаларнинг маданият
ва санъат соҳасидаги тап-
килотиди фаолиятини «ри-
вожлантириш» мақсадида
«Интер Восток» Давлат
ташкилотиди иқтисодий уюшмаси
қошида «Востоккультура-
экспорт» иқтисодий уюшмаси
фирмаси барпо этилди. Фирма-
нинг сибсий фаолияти хо-
ридаги шарқ халқларига
чет элга чиқариладиган ма-
даний хизматларини кўра-
тидан ибратдир.

Шу мақсадда «Восток-
культураэкспорт» фирмаси
чет элга чиқариладиган хиз-
матларга маданий замин
яратиб-учун санъат уста-
лари ва санъаткор ўшларни
қабул қилади. Ҳўловчилар
қуйидаги манзилга муво-
жаат қилишлари мумкин:
Тошкент шаҳри, Киров райо-
ни, Мари кўчаси, 2-уй (9,
67-автомобилнинг «Асбоб-
созлик заводи» бекати).

Телефонлар: 34-05-62,
34-05-80.

«Интер Восток» Ташки-
лотиди иқтисодий уюшмаси.
«Союзреклама» Бутун-
иттифоқ ишлаб чиқариш
бирлашмаси Ўзбекистон
реклама ишлаб чиқариш
корхонаси.

ТОШКЕНТ ИХТИСОСЛАШГАН МОНТАЖ ҚИЛИШ-СОЗЛАШ БОШҚАРМАСИ

1985 йилда чиқарилган
ДВ—1733322 болгар авто-
поғрузичини;
1971 йилда чиқарилган
ЭРА—М—01 типдаги ЭРА
26185 рақамли ЭРА—М—01
электрографика куралмасини

СОТАДИ

Манзилнинг: Тошкент шаҳ-
ри-5, Ҳамза ноҳияси, Куйб-
шев узуни кўчаси, 35-уй.
Телефон: 91-47-41.

Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги

А. НАВОНИЙ НОМИДАГИ
ДАВЛАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ
ОРДЕНЛИ АКАДЕМИК
КАТТА ТЕАТРИНИНГ

62-ТЕАТР МАВСУМИ

ОЧИЛАДИ.

Репертуар плани

9 августда — БҮРҲОН.
10 августда — СЕВГИ
ТУМОРИ.

11 августда — МАСҲА-
РАВОЗЛАР.

12 августда — ВОҒЧАСА-
РОЙ ФАВВОРАСИ.

14 августда — ЗЕБУНИ-
СО.

15 августда — ДУНЕ-
НИНГ ЯРАТИЛИШИ.

16 августда — ЕВГЕНИЙ
ОНЕГИН.

17 августда — БАЛЕТ,
БАЛЕТ... (премь-
ера).

18 августда — ИОЛАН-
ТА.

19 августда — ОҚҚУШ
КҒЛИ.

21 августда — КАРМЕН.
22 августда — СЕВГИ
ТУМОРИ.

23 августда — МАЙСА-
РАНИНГ ИШИ.

24 августда — ВОҒЧАСА-
РОЙ ФАВВОРАСИ.

25 августда — ПЕТР БИ-
РИНЧИ.

26 августда — БАЛЕТ
ОҚШОМИ.

28 августда — ФАУСТ.
29 августда — ДУНЕ-
НИНГ ЯРАТИЛИШИ.

30 августда — ТОҶИР
ВА ЗУҲРА.

31 августда — СПАРТАК.
Томошалар соат 19.00 да
бошланади.

Томошаларга кириш ҳу-
қуқини берувчи патталар
соат 10 дан 19.30 гача театр
кассадаси сотилмоқда. Та-
наффус — 15 дан 16.00 гача.

Маълумотлар олиш учун
телефон: 33-90-81.

«Олмос» жумҳурият улгур-
жи-чанака савдо бирлашмаси
Марғилон шаҳридаги 8-загар-
лик дўкони мудури М. Хали-
ловга онаси

Гавҳаринис
АЛИМОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати
билан чуқур таъзия нэхор
этиди.

Ўзбекистон ССР Фанлар
академиясининг Кўлимлар
институтини намояси шу инсти-
тутнинг бўлим бошлиқлари,
филология фанлари номодлари
В. Р. Ҳасанов ва С. Р. Ҳаса-
новга акалари

Шарифен Рустамович
ҲАСАНОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати
билан чуқур таъзия нэхор
қилиди.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
«Советский Узбекистан»
Орган ЦК Компартии
Ўзбекистана, Верховного
Совета и Совета Министров
Ўзбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС:

700083, Тошкент, Ленинград
кўчаси, 32.

БҒУЛИМАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, сановат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80,
32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, мада-
ният ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 32-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24,
32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, комму-
нистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Ко-
митети нашриятининг Махнат Қизил Бай-
роқ ордени босмахонаси, 700083, Тош-
кент, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида, А-2 форматда
босилади.